

100

zajímavostí

ze staré Šumavy

III.

Starý most

Jiný významný železniční uzel, přes který také jezdily vlaky z vnitrozemí na Šumavu a do Bavorska – nádraží v Klatovech – takové štěstí neměl. 20. dubna 1945 přiletěly stíhačky a bombardéry americké 8. letecké armády s cílem zasáhnout nádraží, železniční mosty v jeho okolí a výtopnu. Letadla se objevila nad městem kolem osmé hodiny ráno. Stanici a okolí výtopny ostřelovali piloti asi hodinu. Američané měli válečné štěstí, neboť na první koleji stál německý vlak s devětadvaceti vagony naloženými municí a pohonnými hmotami. Vagony postupně explodovaly a tím započalo velké dílo zkázy. Celé kolejiště pokryly trosky zničených vagonů, a když několik bomb zasáhlo i budovu nádraží a výtopnu, byl osud tohoto železničního uzlu definitivně zpečetěn. Po válce muselo být nádraží v Klatovech vybudováno celé znovu.

Zbytky skautské chaty Dakota (nahore)
Umrličí prkno Šedého Vlka (dole)

30. ŠUMAVSKÁ DAKOTA

Když se vydáte od severního ústí špičáckého tunelu k chatě Rudolfova, narazíte na zbytky kamenných základů a betonové schůdky bývalé skautské rekreační chaty Dakota. Byla to jednoduchá přízemní dřevěná stavba se sedlovou střechou a s přístřeškem, kterou sem skauti přestěhovali z Plzně. Původně stála na Borech v Čechově ulici a sloužila škodovacké učňovské mládeži. Dakota byla základnou plzeňského skautského oddílu, založeného v roce 1935, který vedl Jožka Knapp, umučený později v Terezíně. Od roku 1939 do roku 1940, kdy byla organizace zrušena, oddíl vedl Jan Krauz-Šiwa, který byl rovněž vězněn v Terezíně.

Skauti na šumavskou Dakotu jezdili od roku 1961 a naposledy tady uspořádali zimní táboření v roce 1970. Z doby, kdy tu chata ještě fungovala, je v lese u křížku upevněno na památku umrlčí prkno Šedého Vlka. Tuto přezdívkou nosil Antonín Šefčík, který v srpnu 1969 zemřel při cestě na železniční zastávku.

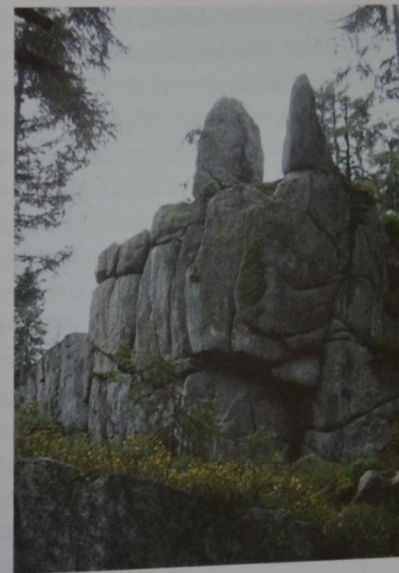
Vedle Dakoty bylo ohniště a kolem stávaly bohatě vyřezávané a barevně zdobené totemy, které už podlehly zubu času.

31. POHANSKÉ RITUÁLY A ŽIDOVSKÁ STEZKA NAD SVĚTLÝMI HORAMI

Pojedete-li po cyklistické Světlohorské cestě ze Strážného na západ, bude se po vaší pravé ruce jako hradba tyčit horský hřbet. Ne nadarmo se mu od nepaměti říká Gaisberg – Skalnatý hřbet. Z něho vystupuje nižší kopec Homole (Farnfleck) a ještě o něco níže zvláštní skalní útvar Heidensteine – Pohanské kameny.

V době, kdy se v místech dnešní cyklistické stezky nacházela ještě rozlehlá obec Světlé Hory, byl obzvláště vrch Heidensteine (asi 4 km od obce Strážný) oblíbeným místem výletů místních i turistů. Není divu, vždyť odsud byl neopakovatelný výhled na Luzný i na berchtesgadenské Alpy. Po odsunu obyvatelstva a zániku Světělých Hor však zvláštní vrch i se svým prastarým tajemstvím upadl v zapomnění. Naštěstí ne zcela – místní obyvatel Matthäus Danner totiž v roce 1925 napsal o kamenech příspěvek do českobudějovického měsíčníku *Waldheimat*, a tak zůstal zachovaný historický pramen, dodnes citovaný, který připomíná osud obce. Danner, původem ze severních Čech, byl za první světové války a v letech po ní řídícím učitelem na Horních Světělých Horách. Navíc v obci založil hasičský sbor a pobočku sociálně demokratické strany. Ve zmíněném článku o Pohanských kamenech Danner píše:

„Jak to vyhlíží dnes na obětním místě našich dávných předků? ... Skalisko ve tvaru kamenného oltáře je asi 16 metrů dlouhé a 6 metrů vysoké. Na východě vede skalní pěšina až na vrcholovou plošinu skaliska, k níž se přimyká od jihu široká kamenná plošina v téměř stejné výši, která však strmě opadá směrem k západu. Skalní pěšina vede až ke středu nahoře ploché vyvýšené skalní stěny. Vyvýšená plocha má tvar stolu a sloužila zřejmě jako oltář nebo obětní kámen. Na něm spočívají dva obrovité klínovité balvany, asi 2 metry vysoké, necelý metr našíř a 2 metry podél. Ty balvany byly od sebe navzájem, jak je dosud patrné, dříve asi jeden a půl metru vzdáleny a byly obráceny přesně od jihu k severu, dokonce natolik přesně, že 21. června v poledne slunce stálo přesně mezi nimi. Oba balvany jsou dodnes zvané místními obyvateli ‚die Heidensteine‘, tj. pohanskými kameny,

53. BUČINSKÁ KAPLIČKA

Je smutnou skutečností, že kdysi vzkvétající příhraniční obec Bučinu připomínají v současné době turistům jenom dvě obnovené stavby – hotel a kaplička.

Bučina byla kdysi nejvýše osídleným místem v republice. K jejímu založení přispěla pravděpodobně i Zlatá stezka, obchodní cesta vedoucí z Pasova přes Mauth, Bučinu, Kvildu a Zhůří do Kašperských Hor a dále do vnitrozemí. Obec byla osídlena potomky královských sedláků, králováků, kteří odmě-

nou za kolonizaci příhraničních území požívali od panstva četných výhod. V době svého největšího rozkvětu v roce 1930 měla obec 316 obyvatel, převážně německé národnosti.

V obci nebyl nikdy kostel, ale na rozcestí cest k prameni Vltavy, do Knížecích Plání a do Kvildy stávala od roku 1891 mezi dvěma topoly krásná kamenná kaple, krytá šindelem. Na oltáři bývala dřevěná socha Panny Marie s jezulátkem v krajkových šatech a tmavě červeném sametovém plášti. Před odsunem německých obyvatel po roce 1945 byla socha včas převezena do Bavorska, stejně tak jako cínové svícný, mosazný kříž a další církevní náčiní, věnované kdysi do kaple zdíkovským knížetem.

V roce 1956 byla kaple, stejně jako ostatních 55 budov obce, srovnána se zemí. V době po roce 1989 došlo k uvolnění hranic a napjatých politických vztahů, ale i k velké snaze odsunutých starousedlíků o obnovu hřbitovů, kapliček, křížů a dalších sakrálních památek. Ne jinak tomu bylo v Bučině. Gottfried Fastner z blízkého bavorského městečka Finsterau, potomek posledního vlastníka bučinské kaple, si umanol, že zničenou kapli obnoví. Zásluhou pochopení tehdejších úřadů a institucí vydal 22. června 1992 Městský stavební úřad ve Vimperku stavební povolení.

Již 6. července téhož roku mohl Gottfried Fastner se svým 82letým otcem Kilianem Fastnerem přejet traktorem s vlekem přes pěší přechod Finsterau-Bučina na budoucí staveniště kaple. Díky nadšení potomků Fastnerovy rodiny, jejich přátel a dalších příznivců byla za pouhé dva měsíce kaple vystavěna. Ještě před nástupem zimy byla 4. října 1992 za velké účasti českých i bavorských občanů a politiků slavnostně vysvěcena.

V kapli je možno si přečíst tato slova: „Nechť se tato kaple stane místem setkávání, necht' jsou zde, jako v minulosti, konány bohoslužby a necht' se zde lidé z obou stran hranice scházejí, aby zde mohli rozjímat a lépe si porozumět.“

V závěru poslání je připomenuto, že došlo i k naplnění myšlenek Adalberta Stiftera:

*Jak dějiny běží,
nikdy zlo nezvítězilo na dlouho,
otázkou je jen čas
a to, co mezi začátkem a koncem leží.*

54. KATASTROFY VE STRÁŽNÉM

Kdyby se někde na Šumavě plánovalo muzeum katastrof, byl by asi hlavním kandidátem městys Strážný, dříve Kuschwarda. Strážný je starou osadou, která byla založena na Zlaté stezce, pod hradem Kunžvart. Hrad dal obci jméno a právě hradu se týkala první rána – v roce 1578 vyhořel.

Na život obce to nemělo velký vliv – dál se rozšiřovala a lákala nové obyvatele. V roce 1843 byl Kunžvart povýšen na městys, dostal znak a právo pořádat trhy. Na konci 19. století zde žilo 845 německých obyvatel. Fungovala obecná škola i tkalcovská škola na zpracování bavlny, pošta, banka, hotely Reif a Paulik, Dammův mlýn,

Dobová pohlednice ue Strážného

Farář Marouš stojí zcela vpravo

vzpomínkách uvádí, že v letech 1948–49 poskytl několika mladým lidem úkryt v sušickém klášteře a následně jim pomohl k útěku přes hranice. Obvykle tyto osoby posílal k faráři Bohumilu Maroušovi do Hartmanic, u kterého se hlásili s heslem „... ať žije Kristus“.

Mezi těmi, kterým Marouš obstaral převaděče, byli i dva muži, z nichž jeden po zdařilém

přechodu hranice padl po pěti letech jako francouzský voják ve Vietnamu. V kapse jeho uniformy byla nalezena fotografie jeho české dívky a balíček dopisů. Důslednost tehdejšího politického systému proti svým odpůrcům neznala mezí. Státní tajná bezpečnost, která dostala zřejmě dokumenty od Vietnamců, dívku brzy vypátrala a zadržela. Při výsleších vyšlo najevo, že mladým mužům pomohl k útěku i kněz Aleš Cihlář. Během krátké doby byl v sanatoriu v Jevíčku kněz zatčen.

Po pěti měsících výslechů v plzeňské věznici na Borech byl 13. srpna 1954 souzen za vlastizradu a jako „agent Vatikánu“ odsouzen ke dvanácti letům vězení. Svůj trest si odpykával ve Valdčicích, Leopoldově a ve Rtyni v Podkrkonoší. Byl propuštěn po amnestii vyhlášené v roce 1960.

Vězení neunikl ani Bohumil Marouš. Tento kněz ve svých 27 letech všestrannou kulturní a společenskou činností povznášel i místní obyvatelstvo. Hrál výborně na klavír a byl vedoucím junáckého oddílu. Také on byl za napomáhání při přechodu hranic v roce 1949 odsouzen na 18 let do vězení, z nichž část prožil v uranových dolech. Po amnestii v roce 1960 pracoval asi rok u Pozemních staveb v Písku, ale v roce 1961 byl opět uvězněn. Svobody se dočkal až v roce 1965. Po dalších třech letech opět u Pozemních staveb v Písku mohl od roku 1968 vykonávat svoje kněžské povolání v Dolní Lukavici a ve Kdyni. Zemřel v roce 1985 a je pochován v Písku-Semicích.

51. STERZMÜHLE – MLÝN, KTERÝ SI ZAHRÁL VE FILMU

Když se vydáte z Hartmanic do údolí Pstružného potoka, protékajícího loukami od Radkovské vyhlídky u Kochánova, dojdete pod masiv Vysokého hřbetu. Mírně stoupající uzounká silnička se proplétá mezi lesy a pastvinami starou lipovou a javo rovou alejí až k bývalému králováckému dvorci Busil. Marně zde budete

hledat pozůstatky kdysi výstavných statků osady Žežulka (Scheschulkahof). Možná, že ve vzrostlých kopřivách by pečlivý badatel našel propadlé klenby původních sklepů. Snad jen zázrakem zůstala stát u potoka mohutná, 250 let stará budova mlýna Sterzmühle, ještě po válce patřící rodině Thurnwaldů. Také oni měli být odsunuti, ale protože jejich šestnáctiletá Fany pracovala u sedláka v Dolním Staňkově u Sušice, sedlák si prosadil, že budou odsunuti až v poslední vlně. Odsun Thurnwaldů se stále oddaloval, až nakonec rodina mohla v mlýně zůstat. Čekala je však nesnadná doba, protože veškerý majetek jim byl zkonfiskován a potřebné vybavení, včetně dobytka, si museli nakoupit. Dokonce i jejich mlýn jim byl nabídnut ke koupi.

Posledním pamětníkem života na Sterzmühle je paní Františka Gabrielová, ta Fany, která vlastně zachránila rodinu Thurnwaldů před odsunem. Žije dnes v Železné Rudě a život na mlýně jí připomínají jen drobné příhody a vzpomínky. S nostalgií si vybavuje polední vyzvánění zvonů, které byly na každém dvoře v okolí Žežulky, na tancovačky, za kterými docházela až do vzdálených Petrovic, a na vůni čerstvého chleba, který se jednou za čtrnáct dní pekl v peci. Vzpomíná také na školu, která byla v Žežulce, a na šedesát dětí, které ji navštěvovaly.

Jenom díky tehdejší paní učitelce se vlastně dozvěděla, proč se mlýn, ve kterém žila, jmenoval